LAIEIKA WAL

nani o Paliuli kou mau hiona hine o ka Liula ha wale oe ua Lililehua o Panaewa hajolelo oe o na manu oohie na ipo vale i ko aloha.

HOU KULOKO.

O na hookaa dala ana a pau Nupepa HAWAII HOLO-Puka La i ke Kakauolelo oka Nupepa, aole i na kee pepa mai keia la aku. E e i keia!

Honolulu, Aperila 10, 1893.

Ke hoike ia aku nei i na pau loa, aole e uku ia keaje i hoaje ja ma ka inoa o AWAII HOLOMUA e kekahi o mau limahana.

Ma ke Kauoha.

ro, no ka HAWAII HOLOMUA.

i na kula Aupuni.

esha hoi ia e lohe ia mai nei na koa o ke Aupuni Kuikawa?

Wasinetona.

a Lunakanawai Cooper e hoo- hoomaopopo pono. ana na hihia o ke Kau Kaai o Mei ae nei.

G. N. Wilikoki kai hookohuia akai Nui no ka Mokupuni Kipai, ma kabi o S. N. Wilikoki i

He \$400 dala a oi na loaa o ka oikeike a ke kaikamahine o Palii i ka po Poaono i hala, he \$378 nse i loaa pono mai.

Ma ka Mikahala o ka Poalua nei, huli hoi aku ai o Geo. N. Wilioki, ka Makai Nui hou o Kauai, o kona kahua o ka hana.

Aole i pau ka eli ana a ka mea No ka mea, ua loaa iho ei he poke iwi hou nana e nanali ma kahi kokoke i ka uwapo o Kinau.

Ua huli pu kekahi kaa i ka aui a la Poaono nei, ma ke alanui o Ualakaa, a pakele mai poino ke ola kekahi mau wahine haole.

Ma ka Home Hoohanau Keiki Kapiolani ma Punahou, ma kekahi o na la o ka pule i hala, ua hanau mai na ka wahine a W. Caroll, he keikikane nui nepunepu.

Ua haawi ia mai e ke Aupuni Kuikawa ia J. Paakaula, na dala he \$25, no kona poho mamuli o kekahi o na poka mai kekahi aku o ka pu a na koa kiai.

Maloko o ka Luakini Katolika i ka Poaopo nei, Aperila 22, ua hauhoa ia ma ka mare e Makua Celemenete, o Manuela J. Pereira o Waimea, Kauai, me Miss C. C. Cabral o keia kulanakauhale.

Ke lohelohe ia mai nei, e hookohuia aku ana o G. Stratemeyer i malama Hale Dute, a o J. Low ma ke kulana malama i na buke, ma kahi ia O. Stillman e paa nei.

Ma na mokuahi holo pili aina mai o keia pule, e hoea mai ai na elele o ka Hui Aloha Aina mai na kuaaina mai, no ka lakou halawai e malama ia ana ma ka la 1 o Mei ae nei.

Aia ia H. Osmer na ki o Kalakaua Hale i keia manawa, ka mana hoi i haawiia ia Kapena Walker mamua, ka mea i hoopau ia no ka hala mamua.

Ma ka Poaha o keia pule ae e ku mai at ka Alameda mai ka hema mai, a ua manao wale ia e ku mai ana he mau mokuahi kuikawa ma ia la hookahi no, no ka hoohikikihi ana i na ohua makaikai hoikeike nui.

ka lakou man dala i na Luna nu- paumaele aku i ua hale hemolele pepa, he mea pono ia lakou e kii nei mamuli o ko lakou hele ana aku i ka lakou dala i na Luna a aku malaila. Aole no i maopopo hookaa pololei mai ma ke keena nei. O ke kumu loaa ole aku o ka wale no, ua haawi ae o Peresidena uku ai i ke dala.

na mahuka iho la kekahi paahao kai. Punahou.

maka i ke kipa ana se e ike ia Ka o ka Hejau, ina no he mau tausani uka M. Goto oiai aia ko makou Kakanolelo me ia i na hora hana o ka auina la mai ka hora 2 a ka hora 5. No ke kokua ana iaia ma no ko ka Ekalesia e hookupu kela a ana oihana i na la a pau.

Ua u'o ia a paa ma ka Poalua nei, o Mr. W. Hannigan o ka mokuahi Auseteralia me Miss Plemmer o keia kulanakauhale, a ua kau pu aku o Mrs. Hannigan me kana kane, ma ka mokuabi o ka Poakolu nei.

Wahi a ko makou mea kakau o na Kona, Hawaii, i ka malamaia ana o kekahi halawai hoohui aina e kekahi mau Makai Nui ma ka Poalua i hala, ua haalele mai ka lehulehu a koe 3 kauna, mai na ka Poakabi nei i hoomaka haole a na kanaka Hawaii. Hilahila ino.

Ina aole he mau kuia o ke au o ka manawa, alaila e haalele mai ana ka Bana Hawaii Ponoi i a onou ia aku ia Mr. Kakina kapakai aloha e Hawaii nei sihana Kuhina Hawaii Noho Amerika, ma ka la 24 o Mei. Maluna o ka mokuahi o ka Poakolu nei i holo ai ko lakou Agena

> keia mau la, oia keia: E haalele mai ana ke Komisina Blount no ka home maluna o ka mokukaua Mohikana. Mamua ae nae o kona holo ana, e huki hou ana oia i ka ana i ke ola o ka lehulehu a me na uhi nani loa, a o na lako o loko.

> Mai puni e na kanaka Hawaii i kela mau hookuleana aina ole wale i hoolaha ia maloko o ke Kuokoa i ka Poaono nei, he mau hana pelo wale no kela, e imi ana i wahi kanaaho, oia ia e hanu nei ma o a mahao, maanei me kona hueloawa o ka hookamani piha, i ko oukou wa e kakau ai i na inoa o ko oukou mau ohana a pau a hoouna mai ia lakou ma, e kani auanei ka takou 'la ma aka, i kani no ka alae i ka Paakai Kamahao ma ka la 24 o wai, ina aohe wai aohe e kani ua Iulai, 1847, ua hele mai lakou mai poe alae nei, a pela hoi lakou nei ae e kukala mai nei. La-pu-wa-le

KA- LA KAMAHAO O NA MOLEMONA.

KA HOOLAA IA ANA O KO LA-KOU HEIAU KAMAHAO MA LOKO PAAKAI.

Loko Paakai, Aperila 6.-Iloko o ka pa ikaika ana a ke kikiao makani heleuluulu e pulumi ana i na kaupoku o na kauhale, e ulaa ana i na ululaau a me kekahi mau poino liilii e ae i kauhola 1ho maloko o keia kulanakauhale i keia la, ua hoolaa ia ka Heiau Malemona me na lawelawe eehia ano nui i kuluma ia Ekalesia. O keia na hope loa o kanaha makahiki i hoomanawanui ia iloko o ka hana me ka hooikaika, no ka mea ua hoomoe ia ka pohaku kihi o keia haienani e Birigama Iana ma ka la 6 o Aperila, 1853.

Hemolele mai na Mokuaina a me na Panalaau mai a puni, a he lehulehu wale mai Europa mai, ua akoakoa ae e ike i na mea e lawelawe ia ana. Ua hui ae lakou a ua hoomaopopo ia ke kilohana pookela o kona nani kamahao kukahi, a he mea i kanalua ia, me he la, aole loa i ike 14 kona like mamua ae nei maloko o Amerika. Ua halawai pu aku ke kino maloeloe i aahu nani ia o ka Misionari me ke kanaka mahiai o Sana Keoki, a ua hoohemahema ana i kekahi lawe- lokahi like ko lakou mau ulumahiehie a pau no na hana o ka la

> NA OIHANA I LAWELAWE IA MA KAHI MALU.

la, ua malama ia iloko o ke Keena Nui o ka Heiau, a ua malama ia me ka malu. O na "Kanekila hoomaloka" wahi a Birigama Iana O na makamaka i uku i e olelo ai, aole lakou i ae ia e hooke ano o na mea i lawelawe ia, koe pepa. oia no ka hookaa pono ole is Woodruff he pule leihi, a he mau mai ia makou e na Luna. A oiai himeni kakaikahi i haku ia no ia he hana apuka ia, nolaila ua kule- manawa, ua mele ia. O na oibana

haole nana i aihue ka wati a ka Ia- | se ia e komo iloko o ka Heiau, me | i kinohinohi ia. pana mamua aku nei, mai kahi ka lawe pu aku o kela a me keia hana mai ma Kamoiliili; aka nae pakahi o lakou i palapala hooiaio ua paa hou no oia mahope tho, ma no kona maemae mai kona Bihopa mai O ka haumana Hemolele e noho aie ana no kona auhau Ekale-Mai hopohopo e na maka- sia, aole no oia e komo aku iloko kana i heahu ai no ke kukulu ia ana. He kuahaua kauoha keia aole loa e kapae a hoopau ia. He rula me keia hoahanau i hookahi hapaumi o kona loa "no ka Haku," pela ka mea i oleloja.

O na hiona makahehi o loko o ka Heiau, he nui a lehulehu e lawa ai ke kupono no kela a me keia mea Hemolele e hoahu hou aku i mau dala hou no ka hookaa ana i kona koena i ka Heiau i loas ai hoi iaia ke kuleana e hebi ai maloko aku o ka ipuka o ua hale laahia nei. Hookahi rumi nui, ua kaa loa mawaho aku o ka mea hiki ke noohalike ia, oia no ka oi aku o ka nani kamahao luaole iloko o ka hale holookoa.

O na hoonani o luna a me na aoao, he kilohana nohea o ka liula o na waihooluu like ole; o kona mau kaupoku kamahao, he haawina ka ike ana i kupeno a i kaulike ho: ka auhav ana me ka hele kaapuni ana i ka honua. Ma kekahi mau kuono hapa-poai ma ka aoao hikina a i kiekie kupono hoi ike pono ia aku ai me ka maikai e kau ana kekahi mau kii nani elua O kekahi o na lono ano nui o -o kekahi e hoike mai ana i ka puu o Komora, a o kekahi o Adamu. O na huihut kukui, oia no kekahi o na mea i hana ia e ka ike a me na lima o ke kanaka me ka maiau nui a me ke akamai kiekie hae hoku iluna, no ka hoomalu loa; ua uhi ia ka papahele me na oia no ka oi o ka nani a me ka nani i ike ia ma Amerika. O ke ano o na waihooluu o na aoao, he hauliuli, a o na hiona ke hui pu ae me ko na waihooluu o na pou-koo Helene e ku hoorani ana ma na aoao, he mea e ka nani a me ke ka-

> KA HOOMAKAMUA ANA O KEIA KUMU-HANA.

Ua komo aku la na Molemona Patonia iloko o na kualono o Loko Nauvoo mai, Ilmoi. Mahope koke iho o ke ana ia ana o ke kahua, ua poloai aku la o Birigama Iana he eono o kona mau hoakuka e kaahele pu aku me ia ma na poai o ke kahua hoomoana. O ka lakou mau hooikaika ana, ka nui o ka ilihune a me ka potno ana o ke ola o kekahi mau haneri o ko lakou heluna oiai ma ka huakai o ka hoomanawanui i hele mai ai, ua palaka ia a hoomanao ole ia mamuli o ka lakou mau mea i kaukai a i manaolana aku ai me ke ohohia iloko o ka manawa e hiki mai ana. Iloko o ka manawa a Birigama Jana a me kona mau hoskuka i hele aku ai ma na poai o ko lakou mau kahua, aia hoi, ua ku koke iho la ko lakou Poo Kiekie oia hoi o Birigama Iana, a huli ae la ia lakou e ukali ana iaia, ua pane mai la oia, me ka uhau ana iho i ka ilihonua me kona kona kookoo-"Maanei e ku ai ka Heisu o ko kakou Haku,"

He aneane eono makahiki i hala ae mamua o ka hoao ia ana o ke-He kanaiima tausani o na Poe kahi mea e hooko i keia mau olelo. A he kanaha makahiki piha i hala hope ae nei i keia la, i hoomoe ia ai ka pohaku kihi o keia hale kamahao imua o na tausani kanaka. He kanakolu-kumamaiwa makahiki i hala-hope ae nei i hoonoho ia ai ka pohaku hope loa o luna loa imua o na umi tausani kanaka.

KA NUI O KA HEIAU.

O ke ana nui o keia hale penei no ia: O ke kiekie, be 222:6 kapuai; he 1864 kapuai ka loa, a he

Ma ka auina la o ka Poalua nei, hanau a pau i losa ke kulana mai- lina pohaku paakiki los. O kela mea hoi nona ke kino a me ke ku- kona mau makahiki, a o kona kau- me kakon i keia la, he kanalua ole

NA HOAILONA HEMOLELE.

O na puo'a a pau ua pii pololei a hiki i ke kiekiena me ka winiwini o luna. Ma na kihi o keis mau puo'a he mau oioina pi'ohapawalu. Ma ke kihi komohana o ka Heiau e ike ia aku no o Mesa Major, oia hoi ke Kiaha Kamahao. A o ke i kela a me keia la, he mau lono ano o keia, ua olelo ia, oia no ka oiaio kekahi, a he hoopunipuni hoailona e olelo ana, "o ka mea i kekahi. O ka mea nae e ikeia nei, poino e loaa no lakou ma o na Ka- eia na poe pakaha hoohui aina ke huna la." O na poukoo malalo o hoao nei e hoohuli i na kanaka ma na ojoina, ua mahuahua no keakea ko lakou aoao me ka maslea nui e malalo o ke kahua. Mamua mai o like me ka nahesa, me ka hoike pu honua, i kulike hoi na kulana poai hooholo ia ai kela Kuikahi hoohui me ko ka honua nei. Maluna ae o aina. Aka nae, aole loa i makapo kahi kaahele, ma kahi e kokoke ka Lahui Hawaii, ua ike lakou ua ana malalo iho o ka laina hoopolo- make loa kela Kuikahi, ua unuhi lei elua, ua hoikeike ia mai ka ma- hou ia mai ka Aha. Senate mai o hina ma kona mau ano a pau. Ma- Amerika Huipuia, aole hoi e hapai ka Le, e hoike mai ana hoi i ka lono no na hana hoopunipuni a ua Hosilona o ka La o ka Hemolele. Maluna pono ae e kau ana o Saturn | wale ia na kanaka me ka uku ole me kona mau komo. O keia mau no ka hele ana i ka halawai a na hoailona nani a pau us okioki wale | poe nei maluna o na kasahi o laia no iloko o ka pohaku paakiki. kou. Aka 1 ka wa nae o ua poe O na poai e hoopuni ana ma na paia manoanoa, ua okomokomo ia mao a maanei me na hoku.

Ua ku keia Heiau maluna o ke kahua aina o 21,850 kapuai kuea, a o na pakui mai hoi, ua paa he hapalua hou aku e like me ia mahele. O ke Keena o lalo loa, ua mahelehele 1a iloko o na keena lehulehu a me na alahele. Aia ma ke keena nui loa kahi i ku ai o ke kahua papakema, a e like me ko ke ano ma Nawoo mamua, ua kakoo 1a ae e umikumamalua mau kii pipi nunui i hana ia mailoko ae o ka metala. A hiki mai la i keia manawa, he mau tausani lehulehu o na Molemona e akenui nei e lumai ia lakou iloko o ka wai no ko lakou mau kupuna i hala kahiko aku i ka make, a mawaena o kahi poe o lakou ua loaa mai na mookuauhau

HOOKAPUIA I NA IUDAIO.

O na keena o luna o ua Heiau nei, e malama ia ana no na anaina i kekahi mau oihana pili i na Kahunapule. O na Moremona-ka poe kulana palekana-ke ae ia komo iloko o ka Heiau mahope o ka hoolaa ia ana. Oiai ua haiamu mau ae pa Iudaio ma na poai o keia kahua iloko o na makahiki i hala ae, aoie loa hookahi o lakou e ae ia e komo aku iloko e kona mau paia mahope tho o kona hoolaa ia ana a hookaawale ia no ka hana i kukulu ia ai.

O keia Heiau, oia no ke kiahoomanao hiwahiwa oi o ka aina maloko o na palena o ke kahua o na Molemona a me Loko Paakai ke kulana i kulike me Sana Paulo ia Roma a me ka poe Katolika. He hale kamahao luaole a ke ku nei ma ke ano he kiahoomanao no ka lokahi o na hooikaika ana o kekahi poai hoomana ikaika. O kona mau puo'a i hoohinuhinu ia, a me na winiwini e olinolino ana, e ike moakaka mau ia ana mailalo loa nei. mai o ke awawa a me na kualono. Ua hoomalamalama ia na wahi a pau e ka malamalama o ka uwila. Pela no hoi o Moroni, ka mea nona ke kiahoomanao he umikumamakahi 5-12 kapuai ke kiekie, i uhi ia hoi me na lau gula, e ku ana maluna pono o ka pohaku uhi o ka puo'a kiekie loa o waenakonu, e paa ana maluna iho o kona poo i ka malamalama uwila nona ikaika o 300 kukui ihoiho. O keia kii ka hoailons o ka anela a Iosepa Kamika i olelo ai nana i lawe mai i ka Palapala Hemolele iaia.

O na tilo o keia Heiau, aia no ia ma kahi i koho ia ua hiki aku i ka \$6,000,000 ma ke dala maoli a hiki 99 kapuai ke akea. O ka hohoou mai i keia la, a na hoolilo ia no na o ke kahua iloko o ka honua he 16 limahana ka huina o \$4,000,000. kapuai, a he 16 no hoi kapuai ka O na mea hoonani o loko, na kii manoanoa. He eono mau puo'a o makamae, a me na lako e ae, he keia Heiau-he ekolu ma ke kihi mau puu dala nui kai hoolilo ia nd O na oihana i lawelawe ia i keia hikina a he ekolu ma ke kihi ko- ia mau mea. O keia kahua holomohana. O na puo'a eha o na kihi okoa a me na mea a pau, oia no na ua hoomaka ka pii ana mai ke mohai a kekahi poai hoomakaulii kahua ae o 26 kapuai kuea, a pela me ka hooikaika he poe hoi i noho i hoomau ia aku ai he 16:6 kapuai. iloko o ka ilihune i kekahi mana-Ma keia wahi e kaalo ana ma ka wa i hala. O ka paa ana o keia laina hoopololei o ke kahua, a ua Heiau, oia no ka lei o ke kalaunu i houuku iki ia mai la a i ka 25 ka- losa iloko o ko lakou moolelo. He puai kuea. I ke kiekiena o 38 ka- lehulehu wale o ko lakou poe kapuai, losa aku la ka lua o ka laina naka aoo loea ua ola lakou no keia hoopololei, a ua hoopalanaiki hou ia mea wale no iloko o na makahiki mai la a i ka 23 kapuai kuea. Ala- lehulehu, a ano, ua puana ae laila ua hoomau hou ia aku no 38 kou i ko lakou makaukau e make i kapuai, a losa aku la ka laina hoo- keia manawa me ka manao oluolu. mau dala mai ka luna a oukou i nawa i kela a me keia la a hiki i laina hoopololei, koe wale no ma ko lakou Peresidena i poni ia kona o Boliviana. He 9 kapuai a me 10 ka ponoi iho no, a kakou i hilinai ko lakou Peresidena i poni ia kona o Boliviana. He 9 kapuai a me 10 ka ponoi iho no, a kakou i hilinai ko lakou Peresidena i poni ia kona kiekie, he 25 ka nui o nui ai; aka, i na eia no o lebova man oho laucho e ka hina, ka iniha kona kiekie, he 25 ka nui o nui ai; aka, i na eia no o lehova lawelawe ana.

nona ka inoa o Wilson, oia hoi ka O ka poe Molemona wale no ke wale ia no me na puka aniani nani hiki kanikoo o kanawalukumama- ana ua poe Ilikini la e ike i ka Pekaukau e hele aku ma ke ala hopena o na mea kino a e kukala aku i aina kamahao ma o.

HE LONO.

He nui na lono e lohe mau ia nei kela a me keia, ke kii o ka poepoe aku, ua kokoke loa ka manawa e lalo pono iho o ka elua o na laina hou ia ka noonoo ana nona no ka hoopololei e ike ia no ka maka o wa mau loa. Ua laulaha ae ka poai nei ma Wailuku, Maui, hookau nei i koi mai ai i na kanaka no ke kakau inoa ana maluna o na palapala hoohui aina, aole loa he hookahi o na kanaka Hawaii aloha aina i hele aku, a pela no hoi me kekahi mau wahi e ae, koe wale iho no na wahi auna kolea hoopi-

E ka Lahui Hawaii, mai puni kakou i na hana a ka poe pakaha a me ko lakou mau waiwai kipe, aka, e aloha i kou Aina, ka Lahui a me ko kakou Moiwahine.

HE HOOPUNIPUNI NUI.

Maloko o ka "Leo o ka Lahui, i ike iho ai makou i na manao hoopunipuni ekaeka loa i horke ia o ka Hui Aloha Aina ole wale, ka ka manawa no ka imi ana a loaa. kekahi poe e hoopau i ka Pereside- ka mea e ino ai ka malawaina, na mua me ka hewa ole.

> Aole makou i hele iki e mihi i mau hana i hana iho nei a lilo ka hana maikai i mea ole.

Ke hauoli e nei oukou a le i ike ka waiwai o ka hana; ke kalua nei na puaa, inu e no na omole kini, hauoli e no aole i kana mai. Heaha la hoi ka mea i hoihoi ole ae ai o Blount i ka Moi, otai, ua komo aku nei hoi na memoriala a lakou. ana, mamua o ko'u ike ana aku i Na lakou nei nae paha i noi aku ia ka'u wahine a me ka'u mau keiki Blount e kau hou i ka hae Hawaii e lawelawe ana i na mea kaua no maluna o ka hale Aupuni. O ka ka hookahe ana aku i ke koko o oluolu, o ka haahaa, oia ka mea e ka hoaloha, i mea e loaa mai ai ke pono ai, aole o ka haakei e kauoha Kuokoa, e like me Amerika is Eneaku i keia haole me he mea ala o lani, oiai ua loaa he Kuokoa ia oukou kona mau haku i hele mai Amerika ma ke kulu koko o kona

Moiwahine Kapiolani i Moi; o ke Akua o ka lam ko makou hoike, aole no i ao aku kekahi wahine o makou i ka poe mamona, ma i ao ua wahine ala ina ua ike pono ou- mai i ka Ea o ko kakou Aupuni, a kou e ka poe hoopunipuni.

No ke aloha ole i ke alii, he aloha makou, koe wale no aole ia makou ka mana hoihoi Iaia. Aole no na makou i hele aku i ka hui, na oukou no i kii mai, a ma ko makou manao maikai, ua ae makou e hana me ka haahaa aole me ka hookano. otai, aole kakou he mau kane e hana ai i na hana kalaiaina.

Ua lawa paha keia, ina e pane mai ua makaukau mau makou e hoike i na mea oiaio a pau.

NA WAHINE AKAHAI.

Ma ka la 1 iho nei o keia mahina, ua hoea aku la kekahi poe Ilikini Boliviana i Nu Ioka, no ka manawa mua loa o ko lakou hehi ana i ka lepo o Amerika Huipuia, maluna o ka mokuahi lawe ohua Nupota, mai Colona mai, ma ko lakou alahele no ka Hoikeike Nui o ke Ao Nei. Ua olelo ae kekahi o lakou, oia ke kanaka nui o ke ao nei e ola nei i keia manawa. O kona inoa, oia o Jose Santoa Mamani, o La Paz. a o ka mea boi i ana oukou e kii aku i ka oukou e hoomau ia aku ana no elua ma- pololei ekolu. Ua poai puni ia na A pela no me Wilford Woodruff, ike ia ma ka inoa o ka Pilikus Nui hia ans. i ko kakou mau makama-

lakou holo loa ana no Kikako.

KUE LOA I KA HOOHUI AUPUNI ANA.

(Hooman ia mai kela pule mai.)

Nolada, i na e hoohui ia ana kakou me Amerika, ua maopopo loa ko kakou hopena o ka haulehia ana ma na lima o ka poe hoohui aioa, a he mea auanei ia e hala ai ka hanohano a me ka nani man loa o ka noho Aupuni Kuokoa ana ma Hawaii nei, a me ka welo haaheo ana o ko kakou hae nani kamahao ma na kaiaulu o ko kakou aina hanau; a me ke o ana mai o ko kakou moto kaulana i kahakaha ia ma ka puuwai o kela a me keia kanaka Hawaii aloha aina, e olelo ana "UA MAU KE EA O KA AINA I KA PONO."

Ua lawa paha keia mau hoakaka ana no ke kumuhana mua, e hiki ai ia kakou ke kue loa aku i ka hoohui aina, i ole ai kakou e haule iwaena o na powa.

Nolaila, ke noi nei au 1 na Luna Aupuni e paa nei i na oihana o ko kakou Aupuni i keia manawa, mai e kiekie a ka haahaa, e lokahi kaou ma ke kipaku loa ana aku i keia kamelo kuapuu o ka hoohui aina, e hoonele loa ia aku ai oukou ma ke kulana o ka hanohano o ko oukou noho Luna Aupuni ana no keia Paeaina a ka nani a me ka momona o kona lepo, no ka mana-

Pehea oukou, i na nele oukou i ka hana ma keia mua aku; nowai ka hewa; no makou anei no ka poe e kue ana i ka hoohui aina, ka mea e mau ai ko oukou noho ana ma ka oihana e ola ai ka oukou mau wahine, na keiki a me ka ohana?

Aole! aole!! aole loa na makou, e kekahi mau wahine lili pilikino aka, na oukou ponoi iho no, ka poe e kakoo ikaika nei i ka hoohui poe hoi nana i ao hewa i na wahi- aina; no ka mea; ke ake loa nei me ka nui o na iilo a me ka pau o ne a pau me ka hookikina ana i oukou e hookomo mai i ka alopeka

ae nei au, i na e hoohui ia kakou Kiliopu ke Kaunaoa ka Moiwahine Liliuokalani. He- me Amerika, alaila, ua maopopo Auwe kuu wahine, kuu wahine hoi e aha ka makou hewa i ka Moi e he- loa, e ohi ia mai ana na kanaka Paa ka hale a ka Liula i Kaunahalawai, no ka hooko ana i ka le ai makou e mihi? Aole makou opio a puni keia Paeaina i mau oihana mare a me ka lawelawe ana i hoole i ka inoa o ka Moiwahine koa, a i na e lawa ole i na opio, ala Auwe kuu wahine hoi—a Liliuokalani maloko o ka memori- ila o na elemakule aku a me na Nana kamahele ia Papiohuli ala, o za olelo hoihoi i ka Moi ma- wahine a kakou, i mea e lawa ai ka E huli aku ana au ia oe e ka wahiluna o ka Nohoalii oia ka makou i pualikaua no ke kiai ana ia Hawaii kue ai, oiai, aole ia makou ka ma- nen; a i ka wa e ulu mai ai ke kana na hoihoi i ka Moi ma ka Noho- mawaena o Amerika a me kekahi Auwe kuu wahine, kuu wahine hoi alii. Ua makemake makou e hana mau Aupuni e ae, aole anei he ia na hana me ke akahele aole me mana ia Amerika malalo o na kaka pupuahulu elike me ka oukou nawai koa e ohi aku ai ia kakou a pau loa, mai kane a ka wahine, no ka hele ana i ke kaua.

Ke manaoio nei au, pela no e O na koa hoi o Malaekoa i Aiuaike hana ia mai ai no kakou, e like me Po Maluaka i ka noe Enelani ia Inia a me kekahi mau Loa ke kapa pili o Kahelu Panalaau e ae o kekahi mau Au-

No'u iho, e aho ko'u make mua mau makaainana i hookahe ia ma Aole no makou i hele e noi i ka ke kahua kaua; a ua loaa hoi ia kakou ka noho Aupuni Kuokoa ana ma ka lokomaikai o na Lani a me ka lokahi o ka lahuikanaka, KAHEA HALAWAI AHA ma ke noi ana i ke Akua e hoihoi iloko o kona Mana Kahikolu Hemolele Loa, ua loaa mai la ia kakou ka noho Kuokoa ana ma ka la 28 o Novemaba, 1843, a hiki i ka la 17 o Ianuari, 1893, va haulebia hou kakou ma na kuee kalai pili Aupuni ana, mawaena iho o na poe a kakou i koho aku ai i mau 'Lii a i mau Lunamakaainana, a me na poe e ae mawaho nei e kakoo ana 1 ka hoohui aina.

Aka, ke manaoio nei no au, a pau keia mau hoao ana maluna iho o kakou, ataila, e puka aku ana sakou ma kela aoao he gula maemae loa o ka noho Aupuni Kuokoa KE KANAKA NUI O KE AO NEI. ana, ina eia no o Iehova me kakou i keia la:

No ka mea ke hoomanao nei au i ka 1839, oia ka mua loa o ko kakou hihia ana me ke Aupuni o Farani, ma na mea pili hoomana, aka ua hoopakele mai no o Iehova ia

Ka elua o ko kakou hihia ana me ke Aupuni o Pelekane i ka 1843, ma na mea pili i ka waiwai, aka, ua hoopakele hou mai no o Iehova ia kakou, ko kakou puuho-

O ka ekolu keia o ko kakou hi-

a me keta mau puo'a ua hoolawa lana eleu iloko o kona mau maka- maha he 418 paona. E kipa mua au ke olelo se, e lanakila ana no kakou ma keia ninau hoohui aina hiku, ua puana ae eia i kona ma- residena Kalivalana mamua o ko me Amerika, no ka mea, eia no ke paa nei na Kuikahi o ko kakou noho hoaloha ana me keia mau ke kahua o ka Molemona ma kela KO'U MANAO AKEA NO KE Aupuni mana nui a ikaika o ka honua ne ; e hiki ole ai ia lakou ke uhaki pu ae i na kanawai pili lahui o ka noho makamaka ana o na Aupani malamalama a hoike aku i ka wahahee imua o ke Akua

> Ma ke kumuhana ekotu-Ua hoike ae nei au, o ka hoohui aina, oia ke alahele e poho ino loa ai na mahiko a mena oihana e se, no ka mea, e lilo ana ke kanawai paahana i mea make ma na kanawai o Amerika, a pela hoi ke kanawai hoopae limahana Pake, a e nele ana na mahiko i ka paahana kupono ole no ka holehole ana i ke ko, a me ke emi pu hoi o ka uku hana mamua o na kamaaina o ka aina a me kekahi mau ano lahui e ae i komo mai iloko nei o ka aina, koe wale no ka Iapana i like aku me ka Pake ma ka emi o ka uku hana o ka mabina.

> > Aole i pau.

KUMAKENA WALOHIA WALE

E ka "Hawaii Holomua-e; Aloha oe: Ua uhi iho ka naulu o ka luuluu Kumakena maluna o'u mamuli o ka ukana a ka luuluu o ke aloha, ka puolo waimaka a ka onohi, a eia ke kulu nei me ga hoopulu ana i ko'u mau papalina, a nolaila au i haku iho ai i keia kanikan nou e Keliikanakaole:

Kanikau aloha keia nou e Keliikanakaole

Kuu wahine mat ke one kani o Nohili e

Mai ka war alualu a ka malihini Auwe kuu wahine, kuu wahine e Kuu wahine mai ka hale Ohai o Mana

I kukulu ia e Uwelekehau Auwe kuu wahine, kuu wahine e A he hale hoeha na ko latla kupa Ke aka o ka Ohai me ke Kawelu Auwe kuu wahine, kuu wahine hoi e Ma ke kumuhana elua-Ua hoike Haoeoe ka Ainakea

Aole oe e losa ia'u ua hele malu Malu ai na Niu o Waiakealalo Po mau Kaunalewa i ke ehu-kai Auwe kuu wahine, kuu wahine hoi e Kuu wahine mai ka Ohiki haehae kapa o Waiolono

Helu mai Limaloa Auhau parmi ka hale Auwe kuu wahine, kuu wahine hoi e O ke kua-nalu o Welehu Ka malama ino iloko o Kaelo E loku ai ka ua a ka Waahila He aloha keia i ko leo I ka pa iki ana mai lono a'u Hoi au nana o ka wati moe poli Aole iho nei kuu lei rose I mau aka ai hot o ka noho ana Auwe kuu wahine, kuu wahine hoi e Maraki 29. J. D. OKUU.

ELELE NUI.

Ua hocholoia e ka Aha Hocko o ka "Hui Hawaii Aloha Aina" o na Kane. Oka

POAKAHI LA 1 0 MEI 1893,

e hiki mai ana, oia ka la e malamaia ai ka Halawai Nui o ka Aha Elele o ka lahui, ma Honolulu nei.

Ua makemakeia na Elele o kela a me keia Apana e hiki mai ma Honolulu nei mamua o ka mapawa i olelo ia ae la maluna.

J. A. CUMMINS, Peresidena Hanohano. (Keoni Kamaki) J. NAWAHI Peresidens.

Honolulu, Aperila 11, 1893. 16-3weeks wk. 498-3wd.

KAUKA M. GOTO.

Ke Kauka Loea Lapaau ma na ano a pan. Ua wehe se nei i kona keena la-paau ma ka hale noho o G. L. Desha (Kinikaka) ma ka aoao ma Ewa o ke alanui Litiha, Keoneula. E loaa no oia mai ka hora 8 a ka hora 10 kakat ia-ka, mai ka hora 2 a ka hora 5 auina la. E lapuau ia ne ka mai Lepera me ke kepau malalo o na lawelawe Iapana ana E ana no hoi me ka palahehe